

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת מרב מיכאלי

פ/25/2330

הצעת חוק לאי-מתן הטבות מס למוסד המקיים הפליה (תיקוני חקיקה), התשפ"ג–2023

1. תיקון פקודת מס הכנסה
בפקודת מס הכנסה¹, בסעיף 9(2)(ב), בסיפה בהגדרה "מוסד ציבורי", אחרי "שהתקין שר האוצר" יבוא "לא יראו מוסד כמוסד ציבורי אם הוא מבחין בין המבקשים את שירותיו או את ההשתתפות בו, מחמת זהותם המגדרית או אחת העילות המנויות בסעיף 2(א) לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח–1988²; חזקה על מוסד שמקיים אבחנה אסורה כאמור, אם אינו מקיים ייצוג הולם לנשים ממגוון קבוצות האוכלוסייה, ועליו הנטל להראות כי נעשה מאמץ ראוי לאיתור מועמדות מתאימות או כי הדבר אינו מתאפשר נוכח אופי המוסד הציבורי; אולם לא יראו באבחנה נדרשת לשיפור השירות המוענק על ידי המוסד הציבורי כאבחנה אסורה לעניין זה."
2. תיקון חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה
בחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח–1988³, בסעיף 10, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
"1א) נוסף על סמכותו של בית הדין לעבודה לפי סעיף קטן (א) ולפי סעיף 15, רשאי בית הדין לשלול הכרה במוסד כמוסד ציבורי לעניין סעיף 9(2) לפקודת מס הכנסה, אם מצא שהפליה לפי סעיף 2 לא תוקנה עד למועד פסק דינו או אם נשתנתה."
3. תיקון חוק שכר שווה לעובד ולעובדת
בחוק שכר שווה לעובד ולעובדת, התשנ"ו–1996⁴, בסעיף 4, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

² ס"ח התשמ"ח, עמ' 38.

³ ס"ח התשמ"ח, עמ' 38.

⁴ ס"ח התשנ"ו מס' 1581, עמ' 230.

"(ג) נוסף על הוראות סעיף קטן (ב), בית הדין לעבודה רשאי לשלול הכרה במוסד כמוסד ציבורי לעניין סעיף 29(2) לפקודת מס הכנסה, אם מצא שהפליה לפי סעיף 2 לא תוקנה עד מועד פסק דינו או אם נשתנתה."

4. תיקון חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, בסעיף 19נא, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) נוסף על הוראות סעיף קטן (ב), רשאי בית המשפט לשלול הכרה במוסד כמוסד ציבורי לעניין סעיף 29(2) לפקודת מס הכנסה, אם מצא שהפליה לפי סעיף 8 או ההוראות לפי פרק ה1 לא תוקנה עד מועד פסק דינו או אם נשתנתה."

5. תיקון חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000 – בחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים

(1) בסעיף 3(א), אחרי "בהפעלת מקום ציבורי" יבוא "וכן מוסד ציבורי כהגדרתו בסעיף 29(2) לפקודת מס הכנסה"

(2) בסעיף 9, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) נוסף על הוראות סעיף קטן (ב), בית המשפט רשאי לשלול הכרה במוסד כמוסד ציבורי לעניין סעיף 29(2) לפקודת מס הכנסה, אם מצא שהפליה לפי סעיף 3 לא תוקנה עד למועד פסק דינו או אם נשתנה."

ד ב ר י ה ס ב ר

הפטור הניתן למוסד ציבורי מתשלום מס והזיכוי הניתן לתורם למוסד ציבורי משקפים רכיב מרכזי של שותפות הציבור בקביעת סדר העדיפויות הלאומי. בדרך זו מסבסדת המדינה, על ידי מתן הטבות מס, פעילות לתועלת הציבור אשר מעוצבת על ידי העדפות התורמים ואינה ממומנת על ידי סובסידיה ישירה של המדינה. יחד עם זאת, לא פעם משמעות הדבר היא כי המדינה מממנת בעקיפין גופים אשר מקיימים פרקטיקות מפלות, דוגמת אי ייצוג הולם של נשים, או מניעת גישה לשירותים המוצעים על ידם לאוכלוסיות מוחלשות – ערבים, להט"ב, בעלי מוגבלויות וכדומה.

הצעת החוק, בדומה למודלים הקיימים במדינות העולם, לרבות המודל האמריקאי, מבקשת לאזן בין הרצון בהשתתפות של המדינה במימון מוסדות ציבוריים על פי העדפות האזרחים ובין חובתה של המדינה שלא לממן במישרין או בעקיפין גופים המקיימים הפליה. ההצעה קובעת כי גוף המקיים, בכוח או בפועל,

⁵ ס"ח התשנ"ח מס' 1658, עמ' 152.
⁶ ס"ח התשס"א, עמ' 58.

הפליה של קבוצות מוחלשות (רשימת העילות המנויה בחוק היא רשימה פתוחה) לא יהיה זכאי לפטור ממס, וכי תורם לגוף זה לא יהיה זכאי לזיכוי כנגד התרומה. ההצעה קובעת כי מקום בו טיב השירות מחייב הבחנה על רקע אחת מהעילות האמורות, לא יהיה בכך כדי לשלול את מעמד המוסד כמוסד ציבורי. בהקשר זה, אין הכוונה לפתוח פתח לפרקטיקה מפלה, אלא לאפשר מרחב צר, מקום בו השירות המוצע על פי טיבו מחייב הבחנה, דוגמת קבוצות המבקשות להעצים ולסייע לפרטים מאוכלוסיות מוחלשות, כגון מרכזי הסיוע לנשים נפגעות אלימות מינית. אף בהקשר זה מוגבלת ההבחנה לשירות הפרטני עצמו ואינה יכולה להצדיק קיום הבחנה גורפת, בכלל פעולות המוסד הציבורי.

עוד קובעת הצעת החוק כי גוף שנמצא אחראי בדין האזרחי או הפלילי להפליה לא יוכר כמוסד ציבורי, אלא אם מצא בית המשפט באותו ההליך טעמים מיוחדים המצדיקים את המשך ההכרה בו כמוסד ציבורי.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/1879; פ/248/24).

הצעת החוק זהה לפ/248/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ב בשבט התשפ"ג (13.02.2023)